

Статистичко истражување за потрошувачката на домаќинствата

ПП_АПД_Q_МК_2021_4

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
	Државен завод за статистика
1.2	Организациска единица за контакт
	Одделение за животен стандард
1.3	Лице за контакт
	Стасе Нолев
1.4	Звање на лицето за контакт
	Раководител на одделение
1.5	Поштенска адреса
	ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
1.6	Електронска адреса
	stase.nolev@stat.gov.mk
1.7	Телефонски број
	++389 3295-837
1.8	Факс
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
2.2	Последна објава на метаподатоците
	05.10.2022
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците
	05.10.2022
3	Статистичка презентација
3.1	Опис на податоците
	Податоци за: посечните расположливи средства според видовите на извори, употребените средства според целта на потрошувачката, паричните издатоци, вредноста на сопственото производство, податоци за расположливоста на трајни добра во домаќинствата, како и информација за мислењето на домаќинствата за нивната финансиска ситуација.
3.2	Систем на класификации
	- Класификација на личната потрошувачка според намената, КЛПН;
	- Национална класификација на занимања, НКЗ;
	- Стандардна класификација на образование по степени (нивоа), СКОБ-С;
3.3	Опфат на сектор/и
	Институционален сектор: С.14 Домаќинства
3.4	Статистички концепти и дефиниции

Под **домаќинство** се подразбира: - секое лице кое живее само и кое нема свое домаќинство во друго место (самечко домаќинство); - семејство или заедница на лица кои заедно живеат и заеднички ги трошат своите приходи за намиравање на основните животни потреби (домување, исхрана и др), без оглед на тоа дали сите членови постојано се наоѓаат во местото каде што е населено домаќинството или некои од нив подолго време претстојуваат во друго место поради работа, школување или други причини. Како членови на домаќинството се сметаат и лица кои не се членови на домаќинството, но работат, се хранат и живеат во иста куќна заедница (домашни помошнички, постојани работници на индивидуален земјоделски имот). Учениците и студентите се сметаат како членови на домаќинството без оглед на времето што го поминале надвор од своето домаќинство (во училиште или на студии).

Расположливите средства на домаќинството ги опфаќаат паричните средства со кои располага домаќинството, вредноста на производите од сопствено производство употребени за лична потрошувачка (натурална потрошувачка) и вредноста на потрошувачките кредити и заеми подигнати и реализирани во текот на референтната година.

Употребените средства на домаќинството ги претставуваат паричните издатоци на домаќинствата за набавка на производи и услуги за лична потрошувачка, вредноста на натуралната потрошувачка и отплатениот дел од потрошувачките кредити и инвестициски заеми.

3.5	Статистичка единица
Статистички единици се индивидуални домаќинства и лицата кои живеат во нив.	
3.6	Статистичка популација
Статистичка популација се индивидуални домаќинства и лицата кои живеат во нив.	
3.7	Референтна област
НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)	
3.8	Временска покриеност
Од 1995 година.	
3.9	Базен период
Не е применливо, СИ нема база (основа) за пресметка на индекси.	
4	Единица на мерење
килограми (кг), денари (ден.) и проценти (%)	
5	Референтен период
Година (календарска година од 01.01. до 31.12.)	
6	Институционален мандат
6.1	Законски акти и други договори
<p>Национални: Закон за државната статистика („Службен весник на РМ“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18) и („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 31/20) и Програма за статистички истражувања 2018-2022 („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 22/18 и 224/18).</p> <p>Меѓународни: Household Budget Survey Gentlemen's agreement.</p>	
6.2	Споделување на податоци
Временска серија за годишни податоци: од 2005 година се испраќаат (преку eDAMIS) со петогодишна динамика до Евростат.	
7	Доверливост
7.1	Доверливост - политика
Податоците се индивидуални податоци, заштитени со Законот за државна статистика . Податоците што се прибираат од извештајните единици преку статистичките истражувања или индиректно, од административни или од други извори, се доверливи податоци и се користат исклучиво за статистички цели. Резултатот на статистичката обработка може, исто така, да генерира информации кои се сметаат за доверливи, на пример: анонимизирани индивидуални податоци, табели со многу ниско ниво на агрегација, како и сè уште необјавени податоци. Политиката за статистичка доверливост ги содржи основните начела што се применуваат во Државниот завод за статистика.	
7.2	Доверливост - третирање на податоците
Секој индивидуален или личен податок, независно во која фаза на статистичка обработка се наоѓа, има третман на доверлив податок и може да се користи исклучиво за статистички цели. При објавувањето на податоците од ова истражување на агрегирано ниво, не се јавува потреба за дополнително третирање на податоците заради обезбедување на статистичка доверливост.	
8	Политика за објавување
8.1	Календар на објавување

Објавувањето на податоците е во согласност со Календарот на објавување кој се објавува на веб-страницата на Државниот завод за статистика. Календарот на објавување се подготвува еднаш годишно, пред почетокот на календарската година.	
8.2	Пристап до Календарот на објавување
Календар на објавување	
8.3	Кориснички пристап
Во согласност со политиката за дисеминација, сите корисници имаат еднаков пристап до статистичките податоци во исто време. Податоците се објавуваат на веб-страницата истовремено за сите корисници, кои се информираат од Календарот на објавување и ниеден корисник нема привилегиран третман.	
9	Фреквенција на дисеминација
Годишна	
10	Достапност и јасност
10.1	Соопштенија
10.2	Публикации
10.3	Онлајн база на податоци
МАКСтат базата на податоци - Животен стандард/Анкета за потрошувачка на домаќинствата	
Број на прегледи на податочните табели од МАКСтат 988.	
10.4	Пристап до микроподатоци
Во согласност со Законот за државна статистика (член 41) и со Политиката за пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели , податоците што се прибрани за потребите на официјалната статистика може да се користат за научно-истражувачки цели ако не е загрозувана нивната директна или индиректна идентификација, т.е. откривањето на индивидуалноста на податокот. Пристапот до микроподатоци евозможен само во просторија на ДЗС, а врз основа на претходно доставено и одобрено барање и потпишан договор.	
10.5	Друго
Публикации: МакСтат избор Македонија во бројки Статистички годишник Податоци кои се испраќаат до Евростат и тие се објавуваат на веб-страницата на оваа институција.	
10.6	Документација за методологијата
Методолошки објаснувања Методологија за Потрошувачка на домаќинствата на Евростат .	
10.7	Документација за квалитетот
Извештај за квалитет за 2015, од ДЗС Број на прегледи на метаподатоци = 8 Последниот извештај за квалитет за АПД 2015 беше доставен до Евростат.	
11	Управување со квалитет
11.1	Обезбедување на квалитетот
Посветеноста на Државниот завод за статистика за обезбедување квалитет на производите и на услугите е содржана во: - Законот за државна статистика , - Стратегскиот план на Државниот завод за статистика , - Политиката за квалитет на Државниот завод за статистика како и во постојаните напори за усогласување со Кодексот за работа на европската статистика. Главните аспекти и процедури за управување со квалитет во фазите и потпроцесите од Статистичкиот бизнис процес модел, како и добрите практики и насоките за обезбедување квалитет се документирани во интерен документ Насоки за обезбедување квалитет на статистичките процеси. Потребните влезни и излезни метаподатоци, како и релевантните индикатори за квалитет за одделни потпроцеси, се опишани во документот Упатство за менаџери на статистички истражувања.	
11.2	Оценка на квалитетот

- Со податоците од анкетата за потрошувачка на домаќинствата се овозможува пресметката на потрошувачката на домаќинствата, количината на купени и потрошени производи од сопствено производство, пресметка на пондерите за индексот на трошоците за живот (CPI) и квартална пресметка на личната потрошувачка во БДП. АПД се користи и од надворешни корисници, како факултети, за пазарни и општествени анализи, медиуми и други организации. Податоците се користат од надворешни корисници: Влада на Република Северна Македонија, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за финансии, други државни органи, универзитети, медиуми и други домашни и меѓународни корисници.
- Статистичкото истражување за потрошувачка на домаќинствата го задоволува принципот на точност.
- Сите податоци се објавени според роковите во Календарот на објавување и навремено проследени/испратени до Евростат.
- Податоците за потрошувачка на домаќинствата се временски и географски споредливи, обезбедена е меѓудоменска и внатрешна кохерентност на податоците.

12 Релевантност

12.1 Потребни на корисниците

Главна цел на АПД е овозможување на пресметката на потрошувачката на домаќинствата, количината на купени и потрошени производи од сопствено производство, пресметка на пондерите за индексот на трошоците за живот (CPI) и квартална пресметка на личната потрошувачка во БДП. АПД се користи и од надворешни корисници, како факултети, за пазарни и општествени анализи, медиуми и други организации.

12.2 Задоволство на корисниците

Државниот завод за статистика ја спроведува **Анкетата за мерење на задоволството на корисниците**. Оваа анкета е спроведена во 2009, 2012, 2015, 2017 и последната во 2019 година.

12.3 Комплетност

Согласно препораките на Евростат податоците од истражувањето се испраќаат на секои пет години, последната трансмисија е за 2015 година.

Сите нивоа на агрегација, според регулативите за краткорочни статистики, се пресметуваат и објавуваат на национално ниво и се пренесуваат до Евростат.

Комплетност на податоците на национално ниво = 100%.

Комплетност на податоците за Евростат = 87%.

13 Точност и веродостојност

13.1 Севкупна точност

Точноста на податоците се обезбедува преку преземање на мерки за намалување на примерочните и непримерочните грешки, како и дополнителна споредба и анализа на податоците пред тие да бидат објавени.

13.2 Примерочни грешки

Оценување и пресметки на грешки: Оценките во Анкетата за потрошувачка на домаќинствата генерално се во форма на totals и просеци. Доменот на оценување е вкупно во Република Северна Македонија. Во процедурите на оценување на АПД 2021 е вршено пондерирање со пондери пресметани од примерочниот избор со извесно прилагодување во однос на неодзивот во Анкетата, како и калибрање на населението според регионалните демографски дистрибуции по пол и по петгодишни групи на возраст и оценетиот број на домаќинства по региони. Пресметките се вршени со програмскиот пакет SAS 9.1 и модулот CALMAR за калибрација на пондерите.

Коефициент на варијација на просеци по домаќинства

Употребени средства	3.6
Храна и безалкохолни пијалаци	2.2
Алкохолни пијалаци и тутун	4.3
Облека и обувки	9.9
Станарина, вода, електрична енергија, плин и други горива	7.0
Покуќнина, опрема за куќа и одржување	14.4
Здравје	7.3
Сообраќај	7.1
Комуникации	9.7
Рекреација и култура	18.9
Образование	63.2
Ресторани и хотели	10.6
Останати стоки и услуги	7.5

13.3 Непримерочни грешки

Грешки во опфатот: При спроведување на истражувањето на терен се користеше образец за неизвршено анкетирање, АПД.4, во кој се наведува причината за неизвршеното анкетирање. Од овие одговори се пресметува помалку или повеќе опфатени домаќинства.

Грешки при мерење: Пред спроведувањето на истражувањето се изврши обука на супервизорите и анкетарите и се информираа давателите на податоци со испраќање на писма за известување. За време на спроведувањето на истражувањето секојдневно се прибираа извештаи од терен заради контрола на опфатот и навремено откривање на грешките. Собраните податоци се контролираа од страна на анкетарите, супервизорите во регионалните одделенија, како и во Централниот завод.

Фокусот е на следните извори на грешки: начин на составување на прашалниците, структура на прашалниците, подредување на прашањата во прашалниците, користење на детална структура на примарните целни варијабли-квалитетот на обуката на анкетарите, индивидуалните вештини на анкетарот, и-логичките проверки на прашалниците добиени од регионалните одделенија.

Грешки при обработката на податоците: Внесот на податоците се правеше преку однапред подготвена апликација за внес, со мануелен начин на внес за што беа ангажирани внесувачи. За време на внесот на податоците се применуваа автоматски контроли и тоа контрола при внес, како и дополнителна контрола по завршување на внесот. При појава на некои поголеми недостатоци во прашалниците беа контактирани давателите на податоци.

Стапката за неодзив во АПД 2021 година е 33.7%, а стапката на одбивање е 15.7%.

14 Навременост и точност

14.1 Навременост

T+180.

14.2 Точност

Податоците се објавени во утврдените рокови во согласност со Календарот на навременост.

15 Кохерентност и споредливост

15.1 Географска споредливост

Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално ниво. Во однос на географската споредливост со останатите европски земји, исто така е обезбедена споредливост бидејќи податоците се прибираат во согласност со европските регулативи.

15.2 Временска споредливост

Обезбедена е споредливост на податоците од 1995 година, без прекин во временската серија. Број на референтни периоди во временската серија - 26.

15.3	Меѓудоменска кохерентност
Направени се споредби на дел од податоците со податоците од истражувањата: Анкета за приходи и услови за живеење, Анкета за работна сила и Национални сметки. Податоците се кохерентни.	
15.4	Внатрешна кохерентност
Сите податоци од временската серија на истражувањето се споредливи. Внатрешната кохерентност на податоците е обезбедена.	
16	Трошок и оптовареност
Оптовареноста на давателите на податоци се контролира преку начинот на избор на примерокот. Статистичките кругови кои беа избрани за анкетирање во оваа година, нема да бидат дел од истражувањето за наредниот циклус.	
Просечното време за пополнување на прашалникот се движи околу 1 час и 30 минути.	
17	Ревизија на податоците
17.1	Политика за ревизија на податоците
Во согласност со Политиката за ревизија	
17.2	Практика за ревизија на податоците
Податоците се конзистентни од 2002 година кога имаше ревизија и хармонизација на АПД. Беше ревидиран начинот на прибирање на податоците (беа вклучени дневници наместо прашалници) и беше имплементирана класификацијата: Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP (Класификација на личната потрошувачка по намена).	
18	Статистичка обработка
18.1	Извори на податоци
Начинот на прибирање на податоците во ова истражување се врши со RAPI метод, односно со анкета лице во лице, со помош на анкетари кои ги посетуваат домаќинствата и пополнуваат прашалници за домаќинството доколку е одзив или прашалник за неодзив доколку е неодзив. Анкетарот остава дневници АПД,ДН за пополнување за целото домаќинство. Податоците се прибираат исклучиво од истражувањето на терен. Ова статистичко истражување е примерочно истражување на случаен примерок од 5040 домаќинства во 210 пописни кругови распоредени на територијата на целата земја, што изнесува околу 1% од вкупниот број на домаќинства. Рамката за избор на примерокот е Пописот на населението и домаќинствата во 2002 година. Примерокот е двоетапен - стратифициран. Примарни примерочни единици се пописните кругови, а секундарни примерочни единици се адресите на кои живеат домаќинствата. За потребите на примерокот е направена стратификација на осум региони со вкупно 16 стратуми: географска, на осумте региони и урбана, на два контингента - град и село, според административната поделба. Алокацијата на примерокот е по стратуми. Во првата етапа алокацијата е направена според бројот на домаќинствата во регионот, а во втората етапа, случајно, со еднаква веројатност, во секој избран пописен круг се бираат по 6 домаќинства. Во Анкетата не беа дозволени замени.	
18.2	Фреквенција на прибирање податоци
Тримесечна	
18.3	Прибирање на податоците
Податоците се прибираат со два метода: метод на водење на дневник и метод на интервју на база на прашалници. Податоците за приходите се прибираат за три месеци, додека податоците за трошоците се прибираат за 15 дена, за кој период домаќинството ги евидентира трошоците во дневникот. Податоците за домаќинствата се прибираат со метод на персонално интервју RAPI, со помош на анкетари кои ги пополнуваат статистичките прашалници во хартија: - „АПД,ДН“ (дневник за купените производи и услуги кој го пополнува домаќинството) - „АПД,ЗДН“ (замена за дневник) - „АПД,Д“ (со кој се опфатени сите членови на домаќинството, без оглед на возраста). Овој прашалник содржи податоци за местото на живеење на домаќинството, составот на домаќинството, семејните врски, образованието, станбените и животните услови, приходите на ниво на домаќинство и други карактеристики на домаќинството. - „АПД,Н“ (образец за неизвршено анкетирање во кој се наведува причината за неизвршеното анкетирање).	
18.4	Проверка на податоците
Податоците прво се проверуваат од страна на самиот анкетар, додека тој/таа е на терен, со цел да се решат потенцијалните недоразбирања со домаќинството како извештајна единица. Податоците се шифрираат и повторно се проверуваат од вработените во регионалните одделенија за статистика. Исто така, постои и многу детална логичка и математичка контрола која се врши во процесот на внесување. Откако ќе се внесат податоците во базата, постои и дефинитивна контрола во стручното одделение, пред да бидат подготвени за пресметка.	
18.5	Компилирање податоци
Процеси што се одвиваат од моментот кога ќе започне внесот па до подготвените дисеминациони табели: - внесот на податоците е во Microsoft Access софтверот со вметнати математички и логички контроли, on-line, како и дополнителни batch контроли по внесувањето на податоците, - во процедурите на оценување на Анкетата е вршено пондерирање со пондери од примерочниот избор со извесно прилагодување во однос на неодзивот во Анкетата, - пресметките се вршени со програмскиот пакет SAS 9.1 и модулот CALMAR за калибрација на пондерите. Податоците се споредуваат и анализираат и пред нивното објавување, на агрегирано ниво.	
18.6	Прилагодување

Не е применливо, не се врши прилагодување на временската серија и сезонско прилагодување на податоците.

19 **Коментар**

Нема коментар

A.1 **Анекси**